

Bruselj, 27. julij 2021
(OR. en)

11072/21

ECOFIN 777
RELEX 697
FIN 645

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 26. julij 2021

Prejemnik: generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM-
MIKKELSEN

Št. dok. Kom.: COM(2021) 416 final

Zadeva: POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU O
ZUNANJIH UKREPIH EIB S PRORAČUNSKIM JAMSTVOM EU V
LETU 2019

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2021) 416 final.

Priloga: COM(2021) 416 final

Bruselj, 26.7.2021
COM(2021) 416 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
O ZUNANJIH UKREPIH EIB S PRORAČUNSKIM JAMSTVOM EU V LETU 2019**

1. UVOD

Mandat za zunanja posojila (v nadaljnjem besedilu: zunanji mandat EIB), odobren Evropski investicijski banki (EIB), je pomembno orodje, s katerim Evropska unija (EU) zagotavlja podporo za naložbe v partnerske države. Temelji na jamstvu iz proračunskih sredstev EU in tako EIB omogoča povečanje posojil zunaj EU v podporo politik EU. Jamstvo EU pokriva določene primere, ko posojilojemalci ne vrnejo posojila, ki ga dolgujejo EIB. Jamstvo EU tako povečuje sposobnost prevzemanja tveganj EIB.

Pravna podlaga za zunanji mandat EIB je Sklep št. 466/2014/EU (v nadaljnjem besedilu: sklep o zunanjem mandatu EIB)¹, ki je bil nazadnje spremenjen leta 2018². Če EIB unovči jamstvo EU, se plačila zagotovijo iz Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe³.

Zunanji mandat EIB podpira dejavnosti EIB v predpristopnih državah, vzhodnem in južnem sosedstvu ter partnerskih državah, Aziji, Latinski Ameriki in Južni Afriki, pri čemer je do financiranja trenutno upravičenih skupno 64 držav. V sedanjem obdobju zunanjega mandata EIB (2014–2020), je iz proračuna EU za financiranje EIB zagotovljeno jamstvo v višini do 32,3 milijarde EUR, ki krije prvih 65 % morebitnih izgub v portfelju z zagotovljenim jamstvom. Sklep o zunanjem mandatu EIB določa zgornje meje jamstev za različne geografske regije in podregije.

To letno poročilo vsebuje splošni pregled dejavnosti EIB v okviru jamstva EU v letu 2019⁴. Vsebuje tudi povzetek financiranja, ki ga je EIB izvedla brez jamstva EU (tj. na „lastno odgovornost“), da bi se zagotovila celovita slika dejavnosti EIB v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB⁵. Poleg tega je Komisija leta 2019 objavila celovito oceno izvajanja mandata EIB za zunanja posojila v obdobju od sredine leta 2014 do konca leta 2018⁶.

2. NAJPOMEMBNEJŠI REZULTATI

EIB je leta 2019 podpisala pogodbe o financiranju v višini 6,3 milijarde EUR v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB. Od tega skupnega zneska več kot 4,9 milijarde EUR financiranja EIB spada v okvir zunanjega mandata EIB (tj. je kritega z jamstvom EU), vključuje pa

¹ Sklep št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o odobritvi jamstva EU Evropski investicijski banki za izgube pri financiranju v podporo naložbenim projektom zunaj Unije (UL L 135, 8.5.2014, str. 1).

² Sklep (EU) 2018/412 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2018 o spremembi (UL L 76, 19.3.2018, str. 30).

³ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 z dne 25. maja 2009 o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (Kodificirana različica; UL L 145, 10.6.2009, str. 10), nazadnje spremenjena z Uredbo (EU) 2018/409 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2018.

⁴ To poročilo je bilo pripravljeno v skladu z zahtevami iz člena 11 sklepa o zunanjem mandatu EIB.

⁵ EIB ima trenutno štiri instrumente financiranja na lastno odgovornost v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, in sicer predpristopni instrument (Pre-Accession Facility, PAF), instrument za financiranje sosedstva (Neighbourhood Financing Facility, NFF), instrument za podnebne ukrepe in okolje (Climate Action and Environment Facility, CAEF) ter instrument za strateške projekte (Strategic Projects Facility, SPF). Poleg regij, ki jih zajema zunanji mandat EIB, zadnja dva instrumenta zajemata tudi afriške, karibske in pacifiške države ter čezmorske države in ozemlja držav članic EU.

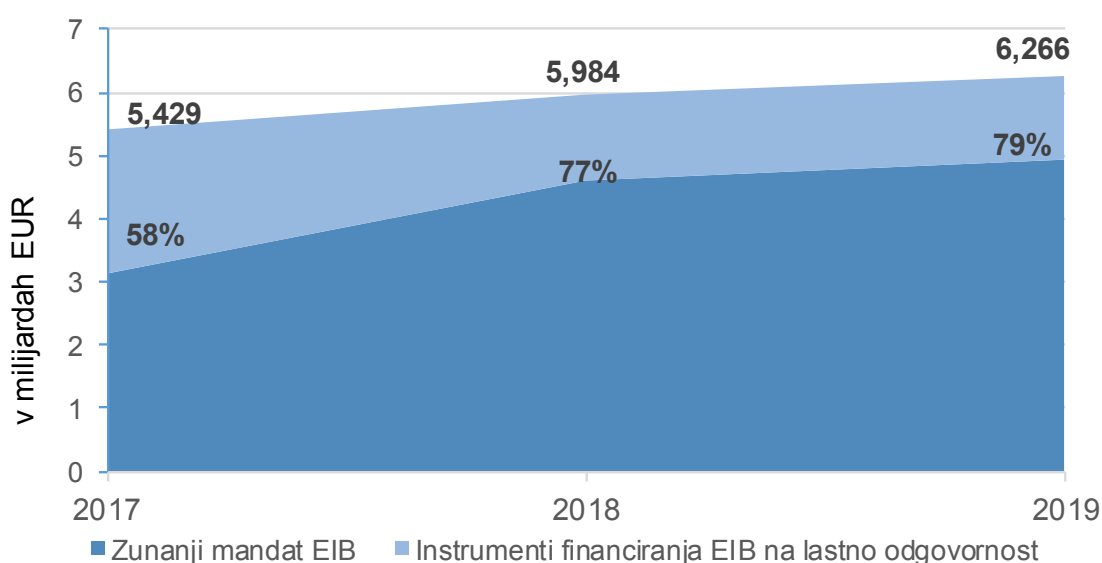
⁶ SWD(2019) 333 final in povezani dokumenti, na voljo na https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_sl.

56 pogodb o financiranju. Preostalo financiranje se izvaja z instrumenti financiranja EIB na lastno odgovornost.

V primerjavi z letom 2018, ko je vrednost pogodb o financiranju, podpisanih v okviru zunanjega mandata EIB, znašala 4,6 milijarde EUR, je bilo v letu 2019 za 7 % več podpisanih pogodb. Nasprotno se je obseg financiranja EIB na lastno odgovornost v državah zunanjega mandata EIB zmanjšal za skoraj 2 %, in sicer na 1,36 milijarde EUR leta 2019.

Diagram 1 prikazuje razvoj posojil v okviru zunanjega mandata EIB in instrumentov financiranja EIB na lastno odgovornost med letoma 2017 in 2019 (vrednost sklenjenega financiranja brez prekinjenega financiranja). V tem obdobju je bilo povprečno 72 % financiranja EIB v teh regijah kritega z jamstvom EU⁷.

Diagram 1: Letni razvoj obsega posojil EIB v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB

V skladu s sklepom o zunanjem mandatu EIB se narava jamstva EU razlikuje glede na zadevno financiranje EIB:

- *celovito jamstvo*, ki krije kreditno tveganje, je zagotovljeno za financiranje s partnerji iz javnega sektorja (običajno za razvoj infrastrukture) ter za posojila EIB bankam ali podjetjem, ki imajo državno poročstvo⁸. S celovitim jamstvom je bilo kritih 4,3 milijarde EUR ali skoraj 87 % financiranja, sklenjenega leta 2019, v okviru zunanjega mandata EIB;

⁷ Odstopanja od zneskov, objavljenih v prejšnjih poročilih, so posledica prekinitve pogodb.

⁸ Celovito jamstvo EU omogoča EIB, da se odpove premiji za tveganje, ki bi jo sicer morala vključiti v svojo obrestno mero. Zato lahko partnerske države ali njihove institucije/družbe najemajo posojila pri EIB z znatno nižjimi stroški. Za podrobno analizo glej SWD(2019) 333, naveden v sprotni opombi 6, str. 10–11, 21 in 33–37.

- za druge operacije financiranja zasebnega sektorja se zagotovi *jamstvo pri političnem tveganju* z bolj omejenim kritjem⁹. Z njim se je leta 2019 krilo financiranje v višini 617 milijonov EUR.

Skupna stopnja izplačil v okviru zunanjega mandata EIB za obdobje 2014–2020 je ob koncu leta 2019 dosegla 36 % neto sklenjenega financiranja (8,0 milijarde EUR), kar pomeni, da se je zvišala, saj je leta 2018 znašala 33 %. Zlasti pri infrastrukturnih projektih se financiranje EIB izplačuje postopno in v obdobju več let¹⁰.

3. FINANCIRANJE

3.1 PREGLED NOVEGA FINANCIRANJA EIB PO CILJIH

Vsako financiranje v okviru zunanjega mandata EIB prispeva k enemu od dveh „vertikalnih“ ciljev: (a) razvoj lokalnega zasebnega sektorja ali (b) razvoj socialne in gospodarske infrastrukture. Isto financiranje lahko (deloma ali v celoti) prispeva tudi k „horizontalnim“ ciljem glede podnebnih ukrepov, regionalnega povezovanja in dolgoročne ekonomske odpornosti beguncev, migrantov, gostiteljskih, tranzitnih in izvornih skupnosti¹¹.

Kot je navedeno zgoraj, je bil skupni znesek naložb EIB, za katere so bile leta 2019 podpisane pogodbe v okviru zunanjega mandata EIB, 4,9 milijarde EUR. 67 % sredstev je namenjenih razvoju socialne in gospodarske infrastrukture. S preostalimi 33 % sredstev naj bi se podprl razvoj lokalnega zasebnega sektorja, predvsem z izboljšanjem dostopa do financiranja za mala in srednja podjetja (MSP).

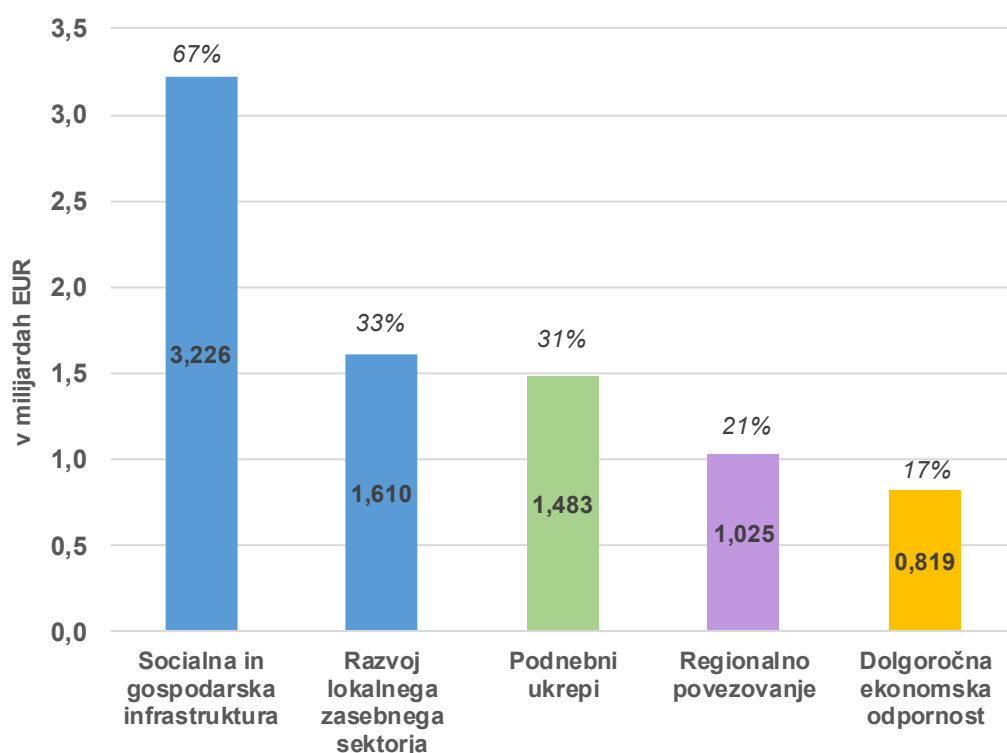
Od skupnega zneska financiranja, sklenjenega leta 2019 v okviru zunanjega mandata EIB, je 31 % sredstev namenjenih prispevanju k cilju glede podnebnih ukrepov, z 21 % sredstev se bo podprlo regionalno povezovanje, 17 % sredstev pa bo prispevalo k dolgoročni ekonomski odpornosti (glej diagram 2).

⁹ Jamstvo pri političnem tveganju krije neplačilo zaradi nekonvertibilnosti valute, razlastitve, vojne ali državljanskih nemirov in odklonitve pravnega varstva pri kršitvi pogodbe. Ne pomeni znižanja ocene tveganja EIB.

¹⁰ Za podrobnejšo analizo izplačil glej nedavno oceno služb Komisije, SWD(2019) 333, str. 28–30.

¹¹ Člen 3 sklepa o zunanjem mandatu EIB.

Diagram 2: Prispevek k ciljem zunanjega mandata EIB leta 2019 (v milijardah EUR)

Opomba:

Posamezen projekt lahko prispeva k več kot enemu cilju zunanjega mandata EIB. Cilji glede podnebnih ukrepov, regionalnega povezovanja in dolgoročne ekonomske odpornosti so medsektorski (horizontalni) cilji, ki se nanašajo na vse projekte in se zato prekrivajo z drugima dvema ciljema. Seštevek zneskov financiranja za razvoj lokalnega zasebnega sektorja ter za gospodarsko in socialno infrastrukturo je skupni znesek financiranja, sklenjenega v danem letu.

Razvoj lokalnega zasebnega sektorja, zlasti podpora za MSP

EIB je leta 2019 podpisala pogodbe o financiranju v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, v podporo razvoju lokalnega zasebnega sektorja v višini 1,8 milijarde EUR, od tega 1,6 milijarde EUR v okviru zunanjega mandata EIB. Glavni uporabljeni posojilni instrument so bile kreditne linije za nadaljnja posojila MSP ter podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo, pri čemer je vrednost podpisanih pogodb za devet kreditnih linij za lokalne finančne posrednike znašala 1,51 milijarde EUR, da bi lahko ti še bolj zadovoljevali finančne potrebe tega segmenta trga. Leta 2019 je bilo podprtih tudi pet novih mikrofinančnih projektov¹², odobrena pa so bila tudi štiri neposredna posojila podjetjem.

Pri lastniškem financiranju je obseg financiranja manjši, to financiranje pa je po naravi tudi bolj tvegano. V letu 2019 so bile podpisane pogodbe v vrednosti 94 milijonov EUR za osem novih delniških skladov. Dva sklada sta osredotočena na podpiranje podjetij z visokim potencialom rasti in na razvoj lokalnega zasebnega sektorja v južnem sosedstvu, ostalih šest pa je medregionalnih in osredotočenih na energijo iz obnovljivih virov in druge zelene naložbe.

¹² V Libanonu, Tuniziji, na Zahodnem bregu in v Gazi, Gruziji in Kazahstanu.

Razvoj socialne in gospodarske infrastrukture

Obseg financiranja, ki ga je EIB sklenila leta 2019 ter je prispevalo k razvoju socialne in gospodarske infrastrukture v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, je znašal 4,4 milijarde EUR, od tega je bilo 3,2 milijarde EUR krite z jamstvom EU. Glavni zadevni sektorji so bili energija, promet in voda/kanalizacija. Letos so bili ponovno v ospredju prometni projekti, pri čemer je 12 projektov po obsegu predstavljalo nekaj več kot 50 % celotnega sklenjenega financiranja. Nekateri so bili osredotočeni na trajnostni promet (kot so projekti mestne podzemne železnice v Puneju in Bhopalu v Indiji ter v Kairu v Egiptu), drugi pa na povezljivost in regionalno povezovanje v državah sosedstva in na Zahodnem Balkanu.

Drugi pomembni zastopani sektorji so energija in voda, sanitarna oskrba in trdni odpadki. Energetski projekti so bili osredotočeni na krepitev trajnostnosti v sektorju, večinoma z manjšimi projekti na področju energije iz obnovljivih virov (tj. z okvirnimi posojili in udeležbo v šestih skladih). Kar zadeva gospodarjenje z vodo in ravnanje z odpadki, je bil poudarek na izboljšanju ravnanja z odpadno vodo na Zahodnem Balkanu in v južnem sosedstvu. Poleg tega je bil med financiranimi projekti tudi projekt za izboljšanje ravnanja s trdnimi odpadki v Moldaviji.

Blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

Posojila v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, za katera so bile podpisane pogodbe leta 2019, v vrednosti 2,7 milijarde EUR, od katerih je skoraj 1,5 milijarde EUR kritih z jamstvom EU, podpirajo blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje¹³. Konec leta 2019 je skupni delež financiranja za podnebne ukrepe v sedanjem obdobju zunanjega mandata EIB znašal več kot 35 % neto sklenjenega financiranja¹⁴, kar presega minimalni cilj v višini 25 %, ki je določen v sklepu o zunanjem mandatu EIB in je v skladu s ciljem, da se do leta 2020 najmanj 35 % celotnega financiranja EIB uporabi v gospodarstvih v vzponu in državah v razvoju zunaj Unije.

K cilju glede podnebnih ukrepov so največ prispevale naložbe v promet z manjšimi emisijami ogljika in energijo iz obnovljivih virov. Prilagajanje podnebnim spremembam v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, je predstavljalo 8 % financiranja EIB, povezanega s podnebjem. EIB je leta 2019 sprejela novo posojilno politiko na področju energije. Zato bo zunaj EU podpirala razvoj učinkovitih in zanesljivih energetskih sistemov z nizkimi emisijami ogljika, ki izboljšujejo dostop do sodobne in cenovno dostopne energije. Poleg tega in v skladu s cilji trajnostnega razvoja ZN, katerih namen je do leta 2030 podvojiti svetovno stopnjo izboljšanja energijske učinkovitosti, bo EIB zunaj EU uporabljala enako načelo kot v EU. EIB bo v okviru svoje zaveze vključujoči in trajnostni rasti še naprej podpirala energetske projekte, ki prispevajo k ciljem agende ZN za trajnostni razvoj do leta 2030.

Regionalno povezovanje

Skupna vrednost financiranja EIB, sklenjenega v letu 2019 za cilj regionalnega povezovanja v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, je znašala 1,1 milijarde EUR, od tega je

¹³ V številnih primerih le del projekta prispeva k cilju glede podnebnih sprememb, zato se le za delež skupnega zneska posojila za ta projekt navede, da prispeva k cilju.

¹⁴ Ustrezní delež za leto 2019 je znašal 31 %.

1,0 milijarde EUR kritih z jamstvom EU. Dejavnost v vzhodnem sosedstvu se je nadaljevala z velikimi projekti za cestno povezljivost v Ukrajini in Gruziji, medtem ko so drugi cestni projekti v Srbiji in Maroku podpirali tudi regionalno povezovanje. Na Zahodnem Balkanu je izobraževalni program Črne gore podprl regionalno povezovanje z obravnavanjem nezadostnega vlaganja v izobraževalni sektor in slabega dodeljevanja sredstev temu sektorju, izboljšanjem kakovosti izobraževanja na oddaljenih območjih in uskladitvijo standardov, s čimer je prispeval k regionalni gospodarski rasti in socialni koheziji. Poleg tega se pričakuje, da bo partnerstvo za lokalni razvoj v Srbiji izboljšalo kakovost občinske infrastrukture in storitev na nekaterih najrevnejših območjih države, s čimer se bo podprlo usklajevanje s standardi EU in zagotovila pomoč državi pri izpolnjevanju pristopnih meril EU.

Pobuda EIB za odpornost

V sodelovanju z Evropsko komisijo se je v odziv na zahtevo Evropskega sveta glede posebne pobude za hitro mobilizacijo dodatnega financiranja v podporo rasti, ključni infrastrukturi in socialni koheziji v sredozemski regiji in na Zahodnem Balkanu leta 2016 začela izvajati pobuda EIB za odpornost kot prispevek k odzivu Evrope na migracijski in begunski izziv¹⁵. Pobuda EIB za odpornost je del skupnega odziva Evrope na migracijsko in begunsko krizo, osredotočenega na spopadanje z dolgoročnejsimi vzroki migracij in blažitev dolgoročnih posledic pretresov in kriz. Zato je zagotavljanje tesnega usklajevanja in dopolnjevanja z drugimi pobudami EU ključna prednostna naloga. V okviru vmesnega pregleda zunanjega mandata EIB, ki je bil končan leta 2018, je bil v sklep o zunanjem mandatu EIB vključen dodaten cilj dolgoročne ekonomske odpornosti. Poleg tega je bilo 1,4 milijarde EUR namenjenih za naložbe v javnem sektorju, ki prispevajo k cilju odpornosti, vzpostavljen pa je bil tudi poseben „zasebni mandat pobude EIB za odpornost“ v vrednosti 2,3 milijarde EUR, da bi se v zasebnem sektorju zagotovile naložbe v podporo dolgoročni ekonomski odpornosti. Zasebni mandat pobude EIB za odpornost EIB zagotavlja kritje s celovitim jamstvom in ji s tem omogoča, da izvaja financiranje z večjim tveganjem¹⁶.

Do konca leta 2019 je EIB v odziv na cilje pobude EIB za odpornost odobrila financiranje v skupni vrednosti 5,6 milijarde EUR, od tega je bilo financiranje v višini 819 milijonov EUR sklenjeno v letu 2019. Približno polovica tega obsega financiranja je krila kreditne linije (večinoma za posojila MSP), približno 15 % naložbe v vodo ali kanalizacijo, približno 11 % pa naložbe v promet. Več kot dve tretjini vrednosti sklenjenega financiranja sta namenjeni zasebnemu sektorju, kar zagotavlja večjo ekonomsko odpornost, zlasti za MSP. Večina preostalega sklenjenega financiranja je namenjena infrastrukturi, ki omogoča zagotavljanje osnovnih storitev, kot so dostop do čiste vode in sanitarne oskrbe, ravnanje z odpadki in električna energija, izobraževanje in zdravstveno varstvo, lokalni promet in mestne storitve, in sicer tako za begunce kot za gostiteljske skupnosti.

3.2 PREGLED FINANCIRANJA EIB PO REGIJAH IN SEKTORJIH

Preglednica 1 vsebuje pregled obsega financiranja EIB leta 2019 v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, vključno s financiranjem, ki je krito z jamstvom EU in instrumenti financiranja na lastno odgovornost.

¹⁵ <https://www.eib.org/en/projects/initiatives/resilience-initiative/index.htm>

¹⁶ EIB zagotovi EU nadomestilo za proračunsko jamstvo v okviru zasebnega mandata pobude EIB za odpornost tako, da na EU prenese prihodke, povezane s tveganjem pri tem financiranju.

Preglednica 1: Financiranje EIB, sklenjeno leta 2019 v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB (brez prekinjenega financiranja)

Regija (v milijonih EUR)	Financiranja z jamstvom EU			Instrumenti financiranja EIB na lastno odgovornost ali financiranje tretjih oseb	Skupaj
	Celovito jamstvo	Jamstvo pri političnem tveganju	Skupaj zunanji mandat EIB		
Predpristopne države	390	50	440	60	500
Južno sosedstvo	2203	25	2228	75	2303
Vzhodna Evropa, Južni Kavkaz in Rusija	1096	180	1276	19	1295
Azija (brez Srednje Azije)	205		205	1007	1212
Srednja Azija	30	12	42	15	57
Latinska Amerika	380	250	630	187	817
Južna Afrika		100	100		100
Skupaj	4304	617	4922	1364	6285

Od skupno 7,7 milijarde EUR financiranja zunaj EU (vključno z državami AKP, čezmorskimi državami in ozemlji ter državami Efte) je bilo v letu 2019 sklenjeno za 6,3 milijarde EUR financiranja za regije, ki jih zajema zunanji mandat EIB. Financiranje v vrednosti približno 4,1 milijarde EUR je bilo sklenjeno za predpristopne države in države južnega in vzhodnega partnerstva. Za Azijo, Srednjo Azijo, Latinsko Ameriko in Južno Afriko je bilo sklenjeno financiranje v vrednosti 2,2 milijarde EUR.

V primerjavi z letom 2018 se je skupni obseg financiranja EIB v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, v letu 2019 povečal za 4,7 %, predvsem zaradi povečanja dejavnosti v podregiji Vzhodna Evropa, Južni Kavkaz in Rusija ter v sredozemski podregiji.

Preglednica 2: Neto sklenjeno financiranje na leto in skupno neto sklenjeno financiranje v primerjavi z zgornjimi mejami jamstva za zunanji mandat EIB za obdobje 2014–2020 (Sklep št. 466/2014/EU, kakor je bil spremenjen s Sklepom (EU) 2018/412)

Neto podpisana financiranja, v milijonih EUR	2014 (2. pol.)	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj 2014 (2. pol.)–2019	Stopnja izkorišče
								nosti
Predpristopne države	200	906	566	170	1.142	241	3224	44 %
Južno sosedstvo	369	726	1299	1168	1367	1609	6537	64 %
Vzhodna Evropa, Južni Kavkaz in Rusija	975	1401	1472	657	632	1276	6413	96 %
Azija (brez Srednje Azije)	45	433	45	118	205	205	1051	90 %
Srednja Azija	70	70	20	22		42	224	100 %
Latinska Amerika	219	468	319	362	347	630	2346	87 %
Južna Afrika		150		50	70	100	370	80 %
Javni mandat pobude EIB za odpornost					522	679	1201	86 %
Zasebni mandat pobude EIB za odpornost*				612	325	140	1076	47 %
Skupaj	1878	4154	3720	3159	4610	4922	22442	69 %

* Zasebni mandat pobude EIB za odpornost zajema Zahodni Balkan in sredozemsko regijo.

Skupna vrednost sklenjenega financiranja v okviru zunanjega mandata EIB za obdobje 2014–2019 (ob upoštevanju prekinjenega financiranja) je ob koncu leta 2019 znašala približno 22,4 milijarde EUR. Skupna stopnja izkoriščenosti zunanjega mandata EIB v smislu neto sklenjenega financiranja je znašala 69 % skupne zgornje meje jamstva.

Najnižja stopnja izkoriščenosti jamstva EU je bila ugotovljena v predpristopni regiji. To je mogoče pojasniti predvsem z zmanjšanjem obsega financiranja EIB v Turčiji zaradi političnih in gospodarskih sprememb po letu 2016. Nižjo stopnjo izkoriščenosti od povprečja je mogoče opaziti tudi v južnem sosedstvu, kjer EIB še naprej ocenjuje, da je splošno operativno okolje zahtevno, deloma zaradi politične nestabilnosti, naraščajočega javnega dolga in zmanjšanega fiskalnega manevrskega prostora v nekaterih državah. EIB navaja tudi šibko zmogljivost in sposobnost nosilcev projektov kot dejavnik, ki povzroča zaplete.

Najvišje stopnje izkoriščenosti v smislu sklenjenega financiranja so zabeležene v Srednji Aziji in vzhodnem sosedstvu.

Preglednica 3: Porazdelitev financiranja EIB, sklenjenega leta 2019 za regije, ki jih zajema zunanji mandat EIB, in kritega z jamstvom EU, po sektorjih

Sektor / regija (v milijonih EUR)	Predpristopne države	Južno sosedstvo	Vzhodna Evropa, Južni Kavkaz in Rusija	Azija	Srednja Azija	Latinska Amerika	Južna Afrika	Skupaj	Delež v skupnem znesku
Promet	100	576	814	152				1642	33,3 %
Kreditne linije	50	1000	196		12	135	100	1493	30,2 %
Voda, kanalizacija	194	382	66	54		145		841	17 %
Energija		217	84		30	350		681	14 %
Industrija	50	22	38					110	2 %
Kmetijstvo, ribištvo, gozdarstvo		25	26					51	1 %
Razvoj mest	17	6	27					50	1 %
Trdni odpadki			25					25	0,5 %
Izobraževanje	18							18	0,4 %
Kompozitna infrastruktura	11							11	0,2 %
Skupaj	440	2228	1276	205	42	630	100	4922	100 %

Če pogledamo zlasti zasebni mandat pobude EIB za odpornost, je stopnja izkoriščenosti EIB (na podlagi neto financiranja) do konca leta 2019 dosegla 47 %.

Kar zadeva porazdelitev financiranja v okviru zunanjega mandata EIB leta 2019 po sektorjih, je na prvem mestu prometni sektor, ki predstavlja 33 % skupne vrednosti sklenjenega financiranja. Večina financiranja v okviru zunanjega mandata EIB obsega naložbe v infrastrukturo, predvsem v sektorjih prometa, energije in vode/kanalizacije.

3.3 UČINEK IN DODANA VREDNOST FINANCIRANJA EIB

Komisija je v svoji oceni z dne 13. septembra 2019¹⁷ izvedla celovito analizo učinka in dodane vrednosti izvajanja zunanjega mandata EIB s strani EIB. V spodnjih odstavkih je navedena ocena učinka operacij, ki jo je izvedla EIB sama v skladu z instrumentom EIB za merjenje rezultatov.

EIB spremlja pričakovane rezultate in učinek financiranja z okvirom za merjenje rezultatov, ki ga je začela uporabljati leta 2012. V fazi ocenjevanja se opredelijo kazalniki rezultatov z izhodiščnimi vrednostmi in cilji, ki napovedujejo pričakovane gospodarske, socialne in okoljske rezultate. Dosežki na podlagi teh meril uspešnosti se spremljajo ves čas trajanja projekta, o njih pa se poroča ob različnih mejnikih: v primeru neposrednega financiranja ob zaključku projekta in tri leta po zaključku projekta („po zaključku“), v primeru skladov zasebnega kapitala ob koncu investicijskega obdobja in ob koncu trajanja skladov ter v primeru kreditnih linij ob koncu obdobja dodeljevanja. Večina financiranja EIB v okviru zunanjega mandata EIB je namenjenega naložbam v infrastrukturo, ki običajno trajajo več let. Podatki o dejanskih rezultatih in učinkih, doseženih s podporo proračunskega jamstva EU, so zato običajno na voljo s precejšnjim časovnim zamikom.

V skladu z okvirom za merjenje rezultatov EIB projekte oceni glede na tri stebre:

- i. v okviru prvega stebra se oceni pričakovani prispevek k prednostnim nalogam EU in partnerskih držav ter upravičenost v okviru ciljev mandata EIB. To pripomore k razumevanju logike ukrepanja EIB ob upoštevanju pričakovanih *učinkov* projekta;
- ii. v okviru drugega stebra se ocenita kakovost in stabilnost financiranja na podlagi pričakovanih *izložkov, izidov in rezultatov*.
- iii. V okviru tretjega stebra se oceni finančni in nefinančni prispevek (dodana vrednost) EIB k projektu, ki presega prispevek drugih možnosti na trgu. To pomaga oceniti logiko ukrepanja na ravni *prispevka* EIB k projektu.

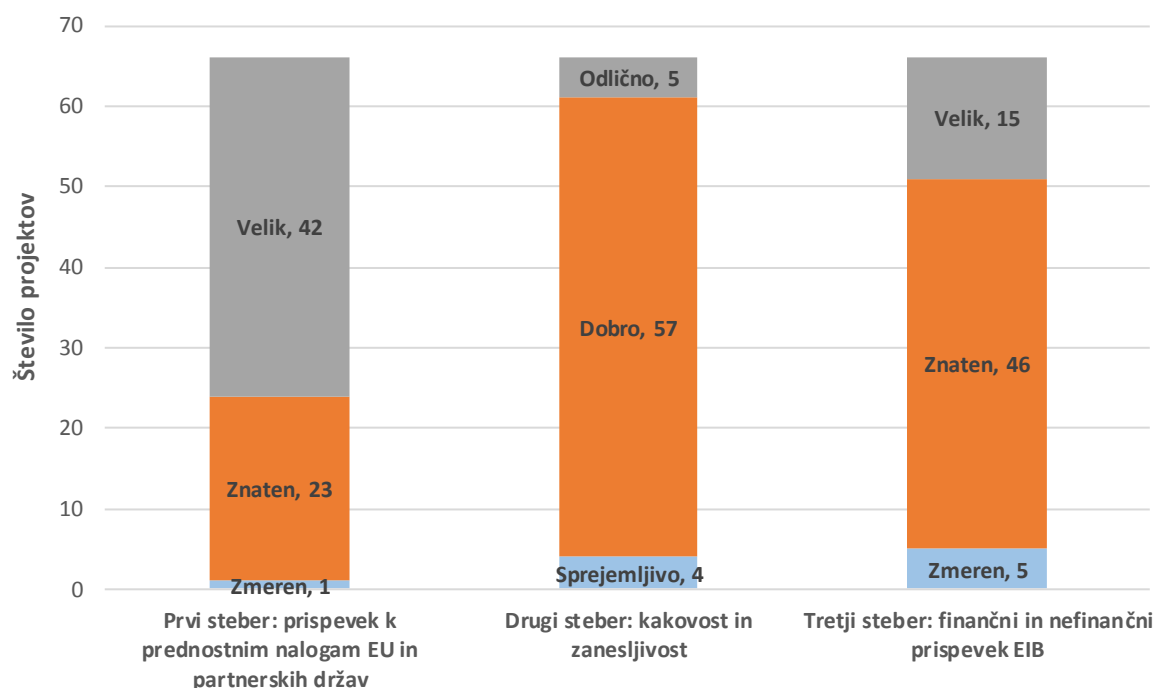
EIB je v okviru zunanjega mandata EIB in instrumentov financiranja EIB na lastno odgovornost leta 2019 podpisala prvo pogodbo o financiranju za 66 projektov. V okviru prvega stebra okvira za merjenje rezultatov je 65 od navedenih 66 novih projektov ocenila najmanj z oceno „znaten prispevek“, kar pomeni, da veljajo za skladne s cilji zunanjega mandata EIB in veliko prispevajo bodisi k nacionalnim razvojnim ciljem bodisi k razvojnim ciljem EU, hkrati pa zmerno prispevajo k drugim od navedenih ciljev. EIB je 42 projektov ocenila z oceno „velik prispevek“, in sicer zaradi njihovega velikega prispevka k prednostnim nalogam EU in nacionalnim razvojnim ciljem.

Ocena v okviru drugega stebra temelji na stabilnosti, finančni in ekonomski vzdržnosti ter okoljski in socialni trajnostnosti projekta. EIB je v okviru drugega stebra pet novih projektov,

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_sl.

za katere je bilo sklenjeno financiranje leta 2019, ocenila z oceno „odlično“, 57 projektov pa z oceno „dobro“, pri čemer je bila povprečna interna stopnja donosnosti za infrastrukturne projekte 10- do 15-odstotna. Štiri projekte je ocenila z oceno „sprejemljivo“, večinoma zaradi okolja z velikim tveganjem ali pomanjkljivosti v zvezi z nosilci projektov.

Diagram 3: Ocene EIB za novo financiranje v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, sklenjeno leta 2019, po stebrih na podlagi okvira za merjenje rezultatov

V okviru tretjega stebra je EIB svoj pričakovani finančni in nefinančni prispevek za 61 projektov ocenila z oceno „velik prispevek“ ali „znaten prispevek“, predvsem glede na zapadlost zagotovljenega financiranja, ki presega ponudbo na lokalnih trgih.

Ker se okvir EIB za merjenje rezultatov izpopolnjuje, so postopno na voljo tudi podatki o rezultatih, ki so bili dejansko doseženi z nekaterimi operacijami financiranja, v zvezi s katerimi so bila z navedenim okvirom, ki se je začel uporabljati leta 2012, ocenjena pričakovanja. Za leto 2019 je EIB poročala o doseženih rezultatih pri 18 operacijah finančnega sektorja (kreditne linije) – pri desetih v Turčiji, treh v Egiptu, dveh v Črni gori in dveh v Srbiji ter eni v Tuniziji. V okviru teh operacij so partnerske banke na podlagi skupno 5 531 posojil zagotovile 2,3 milijarde EUR. Od tega so 5 202 posojil prejela MSP, 329 posojil pa podjetja s srednjo tržno kapitalizacijo. Povprečna zapadlost posojil končnim upravičencem (glede na velikost posojila) je bila 4,4 leta. Končna upravičena podjetja so zaposlovala skupaj približno 266 000 ljudi, povprečno upravičeno podjetje pa je bilo „majhno“ podjetje z 48 zaposlenimi.

3.4 UNOVČITVE JAMSTVA EU

Od leta 2012 do leta 2019 je EIB unovčila skupno 476 milijonov EUR, od tega nekaj manj kot 55 milijonov EUR v letu 2019. Znesek preostale glavnice, za katero bi se lahko unovčilo

jamstvo, je konec leta 2019 znašal 161 milijonov EUR¹⁸. EIB je leta 2019 zahtevala nove unovčitve jamstva EU zaradi zapadlih zneskov, povezanih s sirskimi državnimi posojili. Prizadevanja za izterjavo zapadlih zneskov doslej niso bila uspešna. EIB je ukrepala na ustreznih sodiščih, da bi ohranila terjatve EU v zvezi z zneski, ki jih dolguje Sirija¹⁹.

EIB je junija 2016 unovčila jamstvo pri političnem tveganju za posojilo za *Aéroport Enfidha* v Tuniziji. Na podlagi nadaljnjih razprav med EIB in Komisijo je bil dosežen dogovor o obravnavi te unovčitve jamstva. Skratka, stranki sta se dogovorili, da bosta enakomerno razdelili zapadlo izpostavljenost v okviru posojilne pogodbe²⁰. Posojilojemalec, njegovi delničarji, posojilodajalci in tunizijski organi so leta 2019 sklenili sporazum o prestrukturiranju, ki naj bi začel veljati v letu 2020. Po podpisu sporazuma o prestrukturiranju decembra 2019 je bilo plačanih 1,4 milijona EUR, kar je bilo prvo plačilo v štirih letih. V skladu s sporazumom med EIB in Komisijo je bila polovica prejetega zneska januarja 2020 povrnjena Komisiji.

4. SODELOVANJE EIB Z DRUGIMI PARTNERJI

4.1 SODELOVANJE S KOMISIJO

Pri zadevah, povezanih z zunanjim mandatom EIB, EIB in Komisija sodelujeta v okviru širšega medsebojnega partnerstva, vključno z mehanizmi mešanega financiranja EU, na primer v okviru naložbene platforme za sosedstvo, naložbenega okvira za Zahodni Balkan in tehnične pomoči pobude EIB za odpornost, ki podpirajo dejavnosti razvojnih finančnih institucij zunaj EU.

EIB je še naprej črpala sredstva iz teh mehanizmov, tj. ugodno financiranje iz proračunskih sredstev EU, s čimer je podprla pripravo in/ali izvajanje projektov, ki jih financira EIB. Leta 2019 je EIB odobrila 22 novih pogodb za nepovratna sredstva, v celoti ali delno financirana iz proračuna EU, ki so skupaj znašala 226 milijonov EUR in ki jih bo EIB izvedla v regijah, zajetih v zunanji mandat EIB. Od tega je bilo 37,6 milijona EUR namenjenih za tehnično pomoč, 148,5 milijona EUR za naložbena nepovratna sredstva in 40,1 milijona EUR za finančne instrumente. Poleg tega je bilo odobrenih 22 operacij tehnične pomoči pobude EIB za odpornost v skupnem znesku 34,6 milijona EUR. Medtem je 21 projektov EIB, za katere so bile leta 2019 podpisane pogodbe za regije, zajete zunanji mandat EIB, prejelo ali bo prejelo nepovratna sredstva, ki so bila bodisi neposredno financirana z lastnimi sredstvi EIB, kot je tehnična pomoč pobude EIB za odpornost, bodisi jih je izvajala EIB in so bila v celoti ali delno financirana iz proračuna EU.

EIB je tudi eden od izvedbenih partnerjev za novo jamstvo EU, ponujeno v okviru Evropskega sklada za trajnostni razvoj (EFSD). Zunanji mandat EIB in EFSD sta usmerjena v precej različne vrste produktov, posojilojemalcev in območij. EFSD na primer ne pokriva

¹⁸ Zgolj za ponazoritev so zneski navedeni v ekvivalentu eura na dan 31. decembra 2019. Nekatere unovčitve jamstva se nanašajo na zneske dolga v drugih valutah.

¹⁹ Vzporedno s tem je EIB nadaljevala sodni postopek proti Siriji, ki se je začel leta 2017. Angleško višje sodišče (29. junija 2018) in Splošno sodišče/Sodišče Evropske unije (6. junija 2019) sta odločila, da se EU izda skrajšana sodba, ki priznava vse terjatve EU do Sirije v zvezi z neporavnanimi zneski, zapadlimi v okviru posojil, ki jih je EIB odobrila Siriji do trenutka vložitve zahtevkov.

²⁰ Sporazum je bil podpisan 8. decembra 2017.

Zahodnega Balkana, zunanji mandat EIB pa ne pokriva večjih delov Afrike. Poleg tega se postopek odločanja o jamstvih EU, zagotovljenih v okviru EFSD, razlikuje od vnaprejšnjega sedemletnega jamstva, ki se EIB zagotovi za njen zunanji mandat.

Komisija je junija 2018 predlagala vzpostavitev novega instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje leta 2021 in posodobitev zagotavljanja proračunskih jamstev EU za naložbe zunaj EU.²¹ Pristop za obdobje po letu 2020 temelji na konceptu „odprte strukture“, pri čemer bi morale imeti partnerske finančne institucije zagotovljeno jamstvo EU na podlagi svojega strokovnega znanja, da bi dosegle največji razvojni učinek za EU na terenu. EIB bi ostala ključni partner pri financiranju naložb zunaj EU, zlasti v zvezi z naložbenimi projekti v javnem sektorju, vendar bi bile do jamstev EU upravičene tudi številne druge finančne institucije²². Za instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje je predvideno močno usmerjanje politike s strani EU in tesnejše sodelovanje s finančnimi institucijami, ki delujejo kot izvajalski partnerji. Komisija in EIB sta izvedli tehnične razprave, v okviru katerih so bile proučene možne oblike jamstev za obdobje po letu 2020, ki bi jih EU lahko zagotovila EIB.

4.2 SODELOVANJE Z EVROPSKIM VARUHAM ČLOVEKOVIH PRAVIC

Memorandum o soglasju, ki sta ga leta 2008 podpisala EIB in evropski varuh človekovih pravic, je podlaga za dve fazi pritožbenega mehanizma EIB. Pritožbe se najprej obravnavajo v okviru pritožbenega mehanizma EIB, šele potem jih po potrebi prouči varuh človekovih pravic. EIB je novembra 2018 posodobila svojo politiko glede pritožbenega mehanizma²³. V letu 2019 je Evropski varuh človekovih pravic priglasi eno novo pritožbo zoper dejavnosti EIB v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB.

Kar zadeva notranjo fazo pritožbenega mehanizma EIB, se je število novih pritožb v zvezi s projekti, ki so bile evidentirane v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, zmanjšalo z 19 leta 2018 na 15 leta 2019. Od tega je bilo 11 pritožb povezanih z okoljskimi in socialnimi vprašanji, tri so bile povezane z upravnimi vidiki financiranih operacij in ena z dostopom do informacij. Leta 2019 je bilo v okviru pritožbenega mehanizma EIB v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB, zaključenih 15 zadev: štiri v Bosni in Hercegovini, štiri v Tuniziji, dve v Srbiji, ena v Indiji, ena v Kostariki, ena v Ukrajini, ena v Panami in ena na več lokacijah²⁴. Izidi teh pritožb, obravnavanih v okviru pritožbenega mehanizma EIB, so bili različni, in sicer: „neutemeljene obtožbe“ (7), „EIB umaknila financiranje“ (3), „sporazumna rešitev“ (1), „utemeljene obtožbe“ (1), „nosilec projekta umaknil prošnjo za financiranje“ (1) in „priporočena področja za izboljšave“ (2).

²¹ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje, COM(2018) 460 final, 14. junij 2018.

²² Glej tudi sporočilo Komisije z dne 12. septembra 2018 z naslovom Učinkovitejša finančna arhitektura za naložbe zunaj Evropske unije, COM(2018) 644 final.

²³ <http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/complaints-mechanism-policy.htm>.

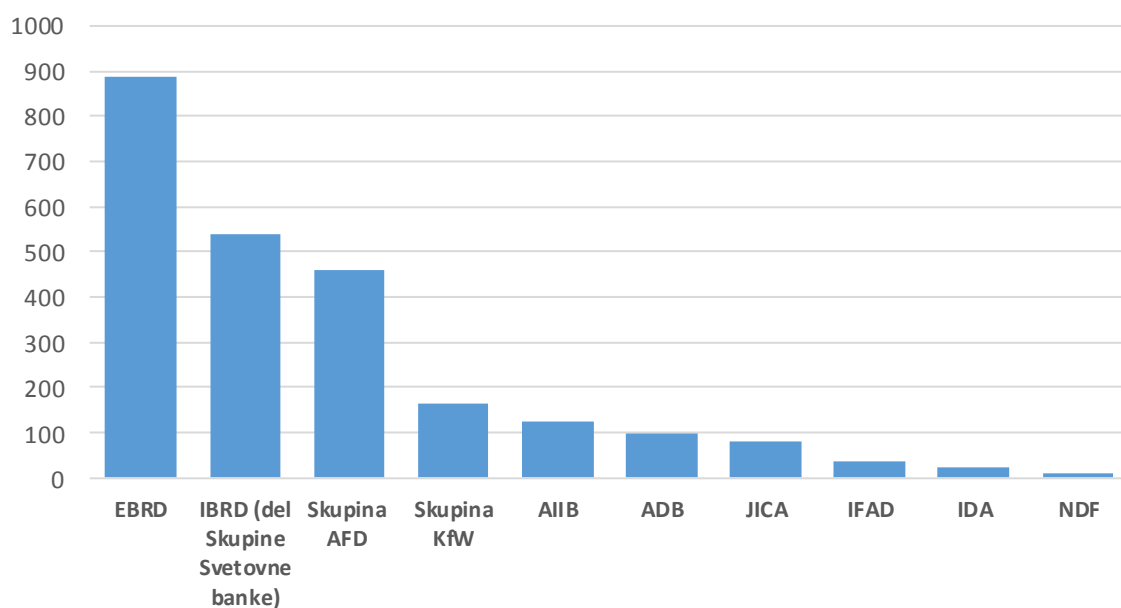
²⁴ Kirgizistan, Tadžikistan, Afganistan in Pakistan.

4.3 SODELOVANJE Z MEDNARODNIMI FINANČNIMI INSTITUCIJAMI

Sodelovanje EIB z drugimi mednarodnimi finančnimi institucijami in razvojnimi finančnimi institucijami iz držav članic EU vključuje vse od dialoga o institucionalnih zadevah in tematskih vprašanjih do sofinanciranja dejavnosti in deljenja ustreznega strokovnega dela.

Leta 2019 je EIB skupaj z Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD) sofinancirala šest operacij v skupni vrednosti 888 milijonov EUR. Štiri projekte je EIB sofinancirala s skupino AFD (Francija) in tri s skupino KfW (Nemčija). Poleg tega je z Mednarodno banko za obnovo in razvoj (IBRD), ki je del Skupine Svetovne banke, sofinancirala štiri projekte. EIB ter skupini AFD in KfW še naprej tesno sodelujejo v okviru pobude za vzajemno zaupanje. S to pobudo, ki se je začela izvajati leta 2013, se racionalizira in lajša zagotavljanje podpore s sofinanciranjem za upravičence, in sicer z opiranjem na enega od treh partnerjev, ki prevzame vlogo glavnega ponudnika financiranja za nekatere naloge v zvezi s projektom, na primer za dele skrbnega pregleda projekta ali nadzor javnih naročil. Organi upravljanja in odločanja v partnerskih državah pobude za vzajemno zaupanje so se seznanili z dokumenti, ki so jih pripravile druge institucije, in jih upoštevajo pri svojih odločitvah. Skupno so bile leta 2019 podpisane pogodbe za 24 sofinanciranih projektov v regijah, ki jih zajema zunanji mandat EIB.

Diagram 4: Mednarodne finančne institucije in razvojne finančne institucije, ki sofinancirajo projekte EIB, za katere so bile podpisane pogodbe v letu 2019 (vrednosti v milijonih EUR)

Opomba: Zneski, ki jih morajo vložiti druge mednarodne finančne institucije in razvojne finančne institucije, so zgolj okvirni in temeljijo na ocenah, izvedenih v zgodnjih fazah razvoja projekta. Partnerji so: Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD), Mednarodna banka za obnovo in razvoj (IBRD), Agence Française de Développement (AFD), KfW, Azijska banka za investicije v infrastrukturo (AIIB), Azijska razvojna banka (ADB), Japonska agencija za mednarodno sodelovanje (JICA), Mednarodni sklad za razvoj kmetijstva (IFAD), Mednarodno združenje za razvoj (IDA).